

LIETUVOS GRŪDŲ PERDIRBĖJŲ ASOCIACIJA

INFORMACINIS BIULETENIS Nr. 7-2012 2012-04-01 - 2012-04-15

ASOCIACIJOJE:

2012-04-05 - susitikome su VAT vadovais ir specialistais dėl grūdų eksporto į Pietryčių Azijos šalis trukdžių.

2012-04-10 - susitikome tuo pačiu klausimu su ŽŪM Žemės ir maisto ūkio departamento vadovais ir specialistais, dalyvaujant VAT vadovams.

2012-04-12 - kartu su VAT specialistais organizavome grūdų tyrimo laboratorijų specialistų seminarą.

ŽINIASKLAIDOJE:

2012-04-02 BNS informavo: "Rusija vėl kalba apie kviečių eksporto rekordus". Voronežas, kovo 30 d. Šių metų grūdų derliaus Rusijoje ir jų eksporto perspektyvos pakankamai optimistinės, pareiškė premjeras Vladimiras Putinas. „Šių metų grūdų derlius Rusijoje turėtų atitikti pernykštį - maždaug 94 mln. tonų. Grūdų eksporto šiais žemės metais potencialas - 25-27 mln. tonų. Taigi, perspektyvos geros", - Voroneže surengtame pasitarime sakė V. Putinas. Vicepremjeras Viktoras Zubkovas pridūrė, jog Rusija šiais metais pirmąkart gali užimti antrą vietą pasaulyje pagal kviečių eksporto apimtį. 2010-ųjų rudenį, po labai karštos ir sausringos vasaros, sunaikinusios trečdalį grūdų derliaus Rusijoje, vyriausybė uždraudė jų eksportą. Draudimas galiojo iki žemės ūkio metų pabaigos - kalendorinių metų vidurio.

2012-04-04 www.manoukis.lt spausdino straipsnį „Išvesti genetiškai modifikuoti kviečiai, kenkėjus atbaidantys kvapu“. Anglijos mokslininkams pirmiesiems pavyko išvesti genetiškai modifikuotų kviečių veislę, kuri savo kvapu atbaido kenkėjus, ypač – amarus. „Daily Telegraph" praneša, kad selekcininkams pavyko padaryti taip, kad kviečiai skleistų kvapą, analogišką tam, kurį skleidžia kenkėjai, norintys perspėti apie pavojų. Mokslininkai tiki, kad tai suteikia daug vilčių patikimai apsaugoti kviečių pasėlius. Naujovė ta, kad anksčiau eksperimentuojant ir ieškant būdų, kaip apsaugoti augalus, dėmesys daugiausia buvo skiriamas kenkėjams naikinti, o ne juos atbaidyti. Specialistai viliasi, kad pavyko sukurti patikimą apsaugą, o šansų, kad kenkėjai įgis imunitetą atbaidantiems kvapams, yra mažai. Kol kas nėra kalbos apie komercinį tokių kviečių auginimą, bet mokslininkai mano, kad tai tik laiko klausimas. Jau yra gauti pirmieji naujojo augalo grūdai, o prieš kelias dienas pasėtas dar vienas bandyminis laukas, kuriame visą vasarą vyks stebėjimai.

2012-04-04 „Valsčius“ spausdino straipsnį „[Ekologinį ūkį pakeis chemizuotas tausojantis](#)“. Žinia, kad ekologiškai augintos garstyčios Žemės ūkio ministerijos sprendimu buvo priskirtos varpinių ir ankštinių javų grupei, sukrėtė ekologinės žemdirbystės šalininkus. Tačiau nemažai rajono ūkininkų ne tik dėl garstyčių priskyrimo javams, bet ir dėl ekologiniams ūkiams taikomų griežtų reikalavimų, nuolatinių patikrinimų galvoja apie alternatyvą - chemizuotą tausojantį ūkį. "Mes, ekologiškai ūkininkaujantys, mokame skaičiuoti. Kadangi išmokos už ekologiškai auginamas juodąsias garstyčias yra didelės, o šis augalas savo savybėmis labai naudingas sėjomainoje, tai ir aš jį pernai sėjau. Bet kai 29 proc. ekologinio žemės ūkio buvo užsėta šiais augalais, tai ministerija irgi pradėjo skaičiuoti ir pakeitė tvarką taip, kad sumažintų išmokas už garstyčias",- kalbėjo Barzdų seniūnijos ūkininkas Nerijus Klimaitis. Ūkininkas apie 60 ha dirba laikydamasis ekologiniam ūkininkavimui privalomų reikalavimų. Jam pernai pavyko užauginti neblogą garstyčių derlių, kurio dalį pardavė, šiek tiek sėklos pasiliko, taip pat naudojo žaliajai trąšai. Ekologiškai ūkininkaujant, pašnekovo žodžiais, vienais metais galima gauti pelno, o kitais vos pavyksta išgyventi. Tačiau jis tiki, jog žmonės vis tiek susiprotės gyvenimo kokybę gerinti naudojant ekologiškus produktus, o ne vaistinėse pirktais vaistais arba maisto papildais. Ekologiniams ūkiams skirta išmoka yra nemaža, bet ji taip pat "kainuoja", o kuo didesnė parama, tuo didesnis mokestis už sertifikavimą. Nemažai kaimo žmonių ekologinę žemdirbystę pradėjo dėl didesnių išmokų, tačiau dalis jų teigė jau "atsikandę" tokio ūkininkavimo ir grįžta prie įprastinio, chemizuoto, arba ieško aukso vidurio - kuria chemizuotus tausojančius. 2008 metais rajone buvo 61 sertifikuotas ekologinės gamybos ūkis, o pernai tokių ūkių registruota beveik dvidešimčia mažiau - 42, iš kurių tik 11 deklaravo auginantys vaistažoles arba prieskoninius augalus. Iš ekologinių ūkių traukiasi ir javų

augintojai, ir sodininkai. "Laimei, baigiau ekologinį ūkininkavimą, galėsiu atsikvėpti", atsiduso ūkininkė Virginija. Ji pasakojo, kad kelerius metus turėjo ekologinį sodą, bet, įgyvendinusi programą, atsisakė ūkininkauti ekologiškai. "Aš pritariu ekologiniam ūkininkavimui, bet sunku išsiversti be chemijos. Kaip be jos naikinti sode įsiveisusius kenkėjus, kurie graužia obelis?" - patarimo veterinarijos vaistinėje klausė ji. Ekologiškai ūkininkauti reikia nemažai žinių ir patirties, o vienas iš svarbiausių motyvų - išmokos už pasėlius. Ūkininkai neslėpė, jog pastaraisiais metais šalyje ekologiškai auginamų juodųjų ir rudųjų garstyčių plotai didėjo dėl išmokų. Už ekologiškų garstyčių hektarą mokėjo po 1688 litų. Tačiau perskirstant remiamų ekologiškai auginamų augalų grupes, rudosios ir juodosios garstyčios iš prieskoninių augalų buvo priskirtos varpinių ir ankštinių javų grupei. Todėl ir išmoka už šiuos augalus nuo šių metų sumažėja perpus - iki 742 litų už hektarą. Garstyčios, pasak sintautiško R. Daniliausko, populiareesnės nederlingų žemių rajonuose. Atsivertus praėjusių metų pasėlių deklaraciją matyti, kad rajone baltųjų garstyčių deklaruota 7,65 ha (Lietuvoje - 1439 ha), ir rudųjų garstyčių - 4,3 ha (Lietuvoje - 3508 ha). Tačiau šie skaičiai neatspindi, kiek iš tikrųjų pernai buvo pasėta garstyčių, nes šią kultūrą nemažai ūkininkų auginą žaliajai trąšai, o ne derliui. Įsigaliojus pakeitimams, kai prieskoninių ir aromatinių augalų grupės augalai bus perrašomi į varpinių ir ankštinių javų grupę, o gauruotosios sojos iškeliamos iš varpinių ir ankštinių javų grupės į daržovių grupę, situacija laukuose šiek tiek pasikeis. "Visi skaičiuoja, iš ko gyventi, ne išimtis ir ekologiniai ūkiai. Teks rinktis kitas kultūras, nors garstyčios buvo labai naudingos sėjomainai", - kalbėjo Barzdų krašto ūkininkas N. Klimaitis. Tačiau be kmynų, kurių rajone deklaruota apie 80 ha, kitų kultūrų išties sėjama labai mažai. Pavyzdžiui, sojų pernai buvo pasėta tik 80 arų, o šalyje - 749 ha. Atsiranda ir naujas remiamas augalas - saulėgražos, bet jų rajone pernai niekas nedeklaravo, nors šalyje - 25 ha..

2012-04-04 „Verslo žinios“ spausdino straipsnį „Pradėtas būsimo derliaus supirkimas“. Ūkininkai įvertino žieminių pasėlių būklę – kol kas žinios geros, nes beveik visuose regionuose javai peržiemojo sėkmingai, todėl intensyviau sudaromos išankstinės derliaus pardavimo sutartys, kainos biržose žemdirbius taip pat tenkina. Kol kas rekordinė AB „Agrowill Group“ (AG) pasirašyta sutartis su 3 pirkėjais dėl 40% prognozuojamo žieminių pasėlių derliaus pardavimo. Įmonių grupė pardavė 10.000 t kviečių ir 2.500 t žieminių rapsų. Išankstinių kontraktų suma – apie 11 mln. Lt. Keli pirkėjai pasirinkti dėl rizikos valdymo ir logistikos – taupant lėšas grūdai bus vežami pirkėjams, kurie yra arčiau bendrovių. „Mūsų tikslas buvo fiksuoti tokias kainas, kokiomis realizavę derlių dirbsime pelningai. Pavasarį žinome trąšų ir chemikalų kainas, matome, kaip peržiemojo pasėliai. Skaičiuojame, kad saugi riba, kai sutartis galima nesunkiai įvykdyti, – ne daugiau kaip 50–60% prognozuojamo derliaus“, – kodėl pasirašė sutartis, aiškina Vladas Bagavičius, AG valdybos pirmininkas, jis patikina, kad tiesiogiai prekiauti biržoje bendrovė neplanuoja. „AG sandoris didžiausias šalyje, tačiau išankstinio pardavimo sutartis keliems tūkstančiams tonų ūkininkai sudaro. Kaina šiandien aukšta, žiema kol kas pasėlių nepažeidė ir ūkininkai įsidrąsino“, – sako Karolis Šimas, UAB „Agrokonzerno grūdai“ generalinis direktorius. Biržoje nežais AG iš anksto parduotas tik žieminių kultūrų derlius. Dėl vasarojaus derybos vyks jau matant, kokio laukiama derliaus. Rapsai parduoti už 468 EUR/t ir premijas, kurių dydis neatskleidžiamas, kviečiai atitinkamai – 208,3 EUR/t. Visi dirbamosios žemės plotai sudaro apie 22.000 ha, AG žieminėmis kultūromis užsėjo 7.500 ha, likusiuose bus vasarojus. Pernai žieminių kultūrų buvo sėta mažiau nei tradiciškai, nes dėl brangusio pasėlių draudimo AG nusprendė nerizikuoti. „Supirkėjai žemdirbius skatina pasirašyti išankstines sutartis, tačiau aš pats nerizikuoju ir kitiems siūlau nerizikuoti. Taip parduoti galima tik rapsus. Grūdų prekybos sutartys gan griežtos, ir jei per javapjūtę lis, tiesiog negalėsi nuvežti tokios kokybės, kokia numatyta sutartyje“, – pavoju įžvelgia Romas Majauskas, Lietuvos grūdų augintojų asociacijos prezidentas. Pono Bagavičiaus žiniomis, Lenkijoje ir kai kur Vokietijoje dalis rapsų žuvo, todėl kainos vargu ar kris. Kaip bus su kviečiais, sužinosim tik Rusijai ir Kazachstanui paskelbus derliaus prognozes. „Galimas toks pats scenarijus kaip 2008 m. Šiandien, kaip ir tada, kainą palaiko investicinių fondų pinigai. Jie bet kada gali fiksuoti pelnus, pasitraukti ir kaina krenta 30%. Iš kitos pusės, burbulas gali būti pučiamas ir toliau, ir kainos kils“, – kiek kitaip į ateitį žiūri p. Šimas, jis teigia, kad žemdirbiams, kurie nenori rizikuoti ir laukti, šiandien tinkamas momentas fiksuoti kainą. „Agrokonzerno grūdai“ šiemet planuoja supirkti 550.000 t grūdų. Jei bus geras derlius, kiekis didės. Ponas Majauskas žvelgia kitaip. Ūkininkas įsitikinęs, kad grūdų pasaulyje trūksta, todėl kainos nekris. Dėl to ir skubėti parduoti derlių neverta.

2012-04-04 „BNS“ spausdino straipsnį „Kauno grūdai" inicijuoja derybas su Vievio paukštyno kreditoriais“. Verslininko Tautvydo Barščio kontroliuojami "Kauno grūdai" inicijuoja susitikimus su bankrutuojančio Vievio paukštyno kreditoriais, su kuriais siekia taikiai susitarti dėl skolų gražinimo ir nutraukti paukštynui bankroto procesą. "Kauno grūdai" pirmadienį paskelbė, kad kreditorius į pokalbius kviečia 54 proc. Vievio paukštyno akcininkų vardu. Kauno įmonės siūlymu, registravimas į pokalbius

prasideda pirmadienį, o susitikimai, planuojama, prasidės nuo balandžio 17 dienos. "Derybų metu bus pateikiami ir analizuojami visi galimi konkretaus Vievio paukštyno kreditoriaus reikalavimo būdai, formos bei terminai, pasirašomi derybų protokolai, preliminarūs susitarimai, o esant teisinei galimybei - ir pagrindinės sutartys, ar kiti pasiektą susitarimą įtvirtinantys baigiamieji dokumentai", - pranešė "Kauno grūdai". Daugiau kaip pusę, arba 54 proc. Vievio paukštyno skolų praėjusią savaitę skelbė supirkusi "Vičiūnų" grupė. Savo ruožtu "Kauno grūdai" kvestionuoja "Vičiūnų" grupės tapimą kreditorė ir mano, kad du bankai - "Swedbank" ir Unicredit" jai paukštyno skolas pardavė neteisėtai. Jos sudaro apie 49 proc. visų Vievio paukštyno skolų, dėl sandorių teisėtumo prašoma Vilniaus apygardos teismo bei Konkurencijos tarybos sprendimų. "Kauno grūdai" patys bandė perpirkti apie 49 proc. Vievio paukštyno skolų iš "Swedbank" ir "Unicredit", tačiau abu bankai galiausiai nutarė paukštyno skolas parduoti "Vičiūnų" grupei. Teismo patvirtinti Vievio paukštyno kreditorių reikalavimai - 53 mln. litų. 2011 metų gruodžio 31 dieną Vievio paukštyno einamosios skolos buvo apie 59 mln. litų, o turtas - maždaug 60 mln. Litų. Vievio paukštyno bankroto siekia viena įmonės tiekėjų - Latvijos grūdų perdirbimo bendrovė "Dobeles dzirnavnieks". Pagal "Kauno grūdų" parengtą verslo planą, per ketverius metus Vievio paukštynas galėtų penktadaliu padidinti gamybos apimtį ir surinkti apie 1 mln. kiaušinių per dieną. Paukštynas taptų didžiausiu Baltijos šalyse. Šiuo metu paukštynė dirba apie 350 žmonių, jis laiko apie 800 tūkst. vištų.

2012-04-06 „ELTA“ spausdino straipsnį „[Ūkininkai priversti plėstis į mažiau derlingus rajonus](#)“. Dėl intensyvios žemdirbystės ir žemės ūkio paskirties sklypų trūkumo derlinguose rajonuose plėstis norintys ūkininkai priversti ūkį plėtoti mažiau derlingose žemėse. Pasak tokia analizę atlikusios žemės ūkio paskirties nekilnojamojo turto valdymo įmonės "Agro MT" direktoriaus Mariaus Žutauto, šiandien paklausa tokia didelė, jog įsigyti žemės ūkio paskirties sklypą Kėdainių ir kituose derlinguose rajonuose yra ypač sudėtinga - parduodami sklypai yra arba mažo ploto, arba gerokai viršija rinkos kainas. Dėl to stambūs ūkininkai plečia ūkius į kitus rajonus. "Nuo seno žemės ūkiu garsėjančiame Kėdainių rajone žemė patraukli ne tik dėl aukšto derlingumo balo, tačiau ir dėl geografinės lokacijos. Rajonas apsuptas miestų, kuriuose išvystyta pramonė - Kauno, Jonavos, Raseinių, Radviliškio. Juose gyvena daug darbingų ir uždirbančių žmonių, veikia stambios maisto pramonės įmonės, kurioms reikalingos žaliavos. Tai naudinga ūkininkams, nes atsiranda žemės ūkio gėrybių paklausa", - sako M. Žutautas. Hektaras ūkinės paskirties žemės sklypo Kėdainiuose gali kainuoti nuo 9-10 tūkst. litų. Bendrovės teigimu, ši investicija atsiperka maždaug per 5-6 metus, nes Kėdainių rajone žemės našumas leidžia viename hektare išauginti beveik dvigubai didesnę derlių nei kituose vidutinio derlingumo rajonuose. Tačiau sklypų kainos ir paklausa vidutinio derlingumo rajonuose yra mažesnės. Pavyzdžiui, labiau į vakarus nutolusiame, mažiau palankiame ūkininkauti Kelmės rajone dirbamos žemės hektaro kaina siekia 3-5 tūkst. litų. "Akivaizdu, kad žmonės linkę pirkti brangesnę, bet derlingesnę žemę, - teigia M. Žutautas - Tačiau pavyzdžiai rodo, kad investicijos į mažiau derlingus žemės sklypus kituose rajonuose taip pat gali būti išeitis, norintiems plėsti ūkį". M. Žutauto teigimu, ūkininkui sudėtinga dirbti žemę didesniu nei 30 kilometrų spinduliu, todėl toliau nuo pagrindinio ūkio žemės sklypus įsigiję ūkininkai ten įkuria mažas ūkių bazines, augina mažiau priežiūros reikalaujančias kultūras arba imasi ekologinės žemdirbystės. "Plėtra į rajonus, kuriuose žemės derlingumas yra mažesnis, negarantuoja greito investicijų atsipirkimo, tačiau ilgu laikotarpiu ši plėtra duos daugiau finansinės naudos nei išsvajoto sklypo, tarkime, Kėdainiuose laukimas", - sako M. Žutautas.

2012-04-06 DELFI informavo:[Finansų ministerija siūlo nepritarti lengvatiniam PVM būtiniausiems maisto produktams](#)

Kitą trečiadienį Vyriausybė svarstys siūlymą nustatyti lengvatinį pridėtinės vertės mokesčio (PVM) tarifą būtiniausiems maisto produktams. Finansų ministerija pasisako prieš šią lengvatą: esą iš to išloš tik prekybininkai. Ministerija taip pat pastebi, kad Lietuvoje maisto kainos pastaraisiais metais augo trečdaliu greičiau nei Lenkijoje ir – tai esą įrodo, kad PVM tarifas nėra lemiamas veiksnys.

Vyriausybės svarstomame projekte siūloma lengvatinį 9 proc. PVM tarifą nustatyti vienuolikai maisto produktų grupių: duonai, miltams, makaronams, kruopoms, pieno produktams, aliejui, mėsos produktams, paukštienai, žuvies produktams, druskai ir cukrui.

Finansų ministerijos pateiktame nutarimo projekte siūloma lengvatą nepritarti ir teigiama, kad dėl to biudžetas per metus negaus apie 660 mln. litų pajamų.

Ministerija taip pat remiasi Valstybės kontrolės 2006 m. atlikto audito ataskaita, kurioje teigiama, kad „didžiausią naudą iš lengvatinio PVM tarifo gauna ne prekių vartotojai, o įmonės, tiekiančios lengvatiniu PVM tarifu apmokestinamas prekes, nors lengvatinio PVM tarifo taikymas turėtų duoti tiesioginę naudą vartotojams. Remdamasi ES statistiniais duomenimis, Finansų ministerija taip pat nurodo, kad PVM toli gražu nėra vienintelis kainų augimo faktorius.

„Nagrinėjant ES statistikos tarnybos statistinius duomenis, darytina išvada, kad 2010-2011 metais maisto produktai Lietuvoje sparčiai brango net ir nekintant PVM tarifui. Taip pat palyginus maisto produktų kainas Lietuvoje su maisto produktų kainomis Lenkijoje, t.y. ES valstybėje narėje, su kurios prekių ir paslaugų kainomis paprastai yra lyginamos atitinkamų Lietuvos prekių ir paslaugų kainos, matyti, kad 2010-2011 metų mėnesiais, palyginti su 2009 m. gruodžio mėn., maisto produktų kainos Lietuvoje didėjo vidutiniškai trečdaliu sparčiau nei Lenkijoje, o bendras ES kainų vidurkis didėjo perpus mažesniu tempu, nei Lietuvoje. Tai rodo, kad Lietuvoje parduodamų maisto produktų kainą dažniausiai lemia ne vien PVM tarifo dydis, bet ir kitos priežastys“, - konstatuojama rašte, kurį pasirašė ministrė Ingrida Šimonytė.

2010-04-10 DELFI pausdino straipsnį „[Ar turėtume bijoti GMO?](#)“

Genetiškai modifikuoti organizmai - tai tokie organizmai, kuriems genų inžinerijos pagalba pakeistos natūralios jų savybės. Išskiriamos trys pagrindinės GMO klasės: genetiškai modifikuoti mikroorganizmai, genetiškai modifikuoti gyvūnai ir genetiškai modifikuoti augalai. Genetiškai modifikuoti organizmai buvo pradėti kurti siekiant gražiausių tikslų – spartinti žmonijos pažangą. Tačiau visuomenė jau susirūpino ir dėl galimo jų panaudojimo piktam ar tiesiog dėl galimo pavojaus ateityje jų nebesuvaldyti, o GMO keliamų klausimų globalią reikšmę žmonijai įrodo ir ryškūs prieštaravimai šioje srityje tarp Europos Sąjungos ir JAV. Be abejo, negalima paneigti genų inžinerijos indėlio į pasaulio mokslą indėlio. Genetiškai modifikuoti mikroorganizmai – bakterijos, mielės, grybai – davė pagrindą šiuolaikinės biotechnologijos atsiradimui, masinei rekombinuotų baltymų gamybai.

Genetiškai modifikuoti augalai tai augalai su pagerintomis jų technologinėmis ar maistinėmis savybėmis. Augalininkystės produkcija, išauginta biotechnologijų pagalba, jos augintojų teigimu, turi daug pranašumų. Sukuriamos derlingesnės, atsparesnės ligoms bei kenkėjams veislės, kurioms išauginti sunaudojama mažiau sintetinių medžiagų, tokių būdu gali būti auginami žemės ūkio produktai su iš anksto nustatytais savybėmis. Iš jų pagamintų maisto produktų aromatiniai skonio priedai yra natūralūs, o ne cheminiai. Dėl tobulesnių dirvos paruošimo metodų mažinama žalinga įtaka gamtai, mažesnis augalų ir gyvulių sergamumas, o GMO kūrimo tikslas, atrodytų, niekam nekenkiantis. Todėl genetiškai modifikuoti augalai plinta labai sparčiai. Jei natūralioje gamtinėje aplinkoje genetiškai modifikuoti augalai pradėti auginti tik 1992 m., tai jau nuo 1995 m. šie produktai pradėti tiekti rinkoms ir auginami masiškai.

Toliau „GMO smagratis“ dar labiau įsisuko. Genetiškai modifikuotų augalų plotai vien per 1996-2000 metų laikotarpį pasaulyje išaugo net 26 kartus, tai yra nuo 1,7 mln. ha iki 44,2 mln. ha, o kaip šis procesas vyksta iš tiesų – sunku tiksliai nustatyti, nes kas gali paneigti, kad neegzistuoja nelegaliai auginamų tokių augalų plotai. Apie tris ketvirtadalius auginamų GMO plotų tenka JAV, daugiau nei po 10 proc. Argentinai ir Kanadai. Auginami genetiškai modifikuoti augalai Australijoje, Meksikoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Brazilijoje, Kinijoje ir kt. Sparčiai auga ir genetiškai modifikuotų veislių sąrašas, kurių vien JAV jau sukurta keli tūkstančiai. Labiausiai paplitę soja, kukurūzai, medvilnė, rapsai. Tačiau dar gerai nežinomas GMO poveikis žmogui, mūsų ateities kartoms, todėl GMO poveikis žmogui ir aplinkai yra tyrimų ir diskusijų tema. Labai nevienodas ir vartotojų požiūris į tokius produktus. Kaip rodo prieš keletą metų atlikti sociologiniai tyrimai, apie 70 proc. Japonij os, JAV, Kanados vartotojų pasirengę pirkti tokius produktus, tačiau 78 proc. Austrijos, 70 proc. Vokietijos, 49 proc. Švedijos gyventojų juos pirkti kategoriškai atsisako.

Genetiškai modifikuoti mikroorganizmai – bakterijos, mielės, grybai – davė pagrindą šiuolaikinės biotechnologijos atsiradimui, masinei rekombinuotų baltymų gamybai.

Viena aktualiausių praktinio GMO poveikio aplinkai sričių yra žemės ūkio strategijos ir praktikos pokyčiai, ir jo pasekmės aplinkai. Atsparių pesticidams genetiškai modifikuotų organizmų sukūrimas leidžia naudoti skirtingus kovos su kenkėjais režimus ir būdus, lyginant su įprastiniais organizmais. Tačiau lauko tyrimai įrodė ir GMO poveikį aplinkai: genetiškai modifikuotų rapsų ir runkelių laukuose biologinė įvairovė sumažėjo, kukurūzų laukuose padidėjo ir t. t. Reiškia, kiekvienas žmogaus įsikišimas į natūralią gamtą turi pasekmes. Todėl prieš įgyvendinant bet kurią naują reikia imtis ir tam tikrų atsargumo priemonių.

Genetiškai modifikuotų organizmų ir augalų auginimas bei jų produktų patekimas į rinką, siekiant išvengti nenumatytų pasekmių bei apsaugoti intelektualinę nuosavybę, griežtai kontroliuojamas. Tam, kad vartotojai žinotų apie produktų, sukurtų genų inžinerijos pagalba, poveikį buvo priimtos naujos ES taisyklės, reglamentai ir direktyvos, įvertinantys ne tik riziką, bet ir perspėjantys vartotojus apie potencialias šių produktų vartojimo pasekmes.

2012-04-13 www.manoukis.lt spausdino straipsnį „Išvesti genetiškai modifikuoti kviečiai, kenkėjus atbaidantys kvapu“. Anglijos mokslininkams pirmiesiems pavyko išvesti genetiškai modifikuotų kviečių veislę, kuri savo kvapu atbaido kenkėjus, ypač – amarus. „Daily Telegraph“ praneša, kad selekcininkams pavyko padaryti taip, kad kviečiai skleistų kvapą, analogišką tam, kurį skleidžia kenkėjai, norintys perspėti apie pavojų. Mokslininkai tiki, kad tai suteikia daug vilčių patikimai apsaugoti kviečių pasėlius. Naujovė ta, kad anksčiau eksperimentuojant ir ieškant būdų, kaip apsaugoti augalus, dėmesys daugiausia buvo skiriamas kenkėjams naikinti, o ne juos atbaidyti. Specialistai viliasi, kad pavyko sukurti patikimą apsaugą, o šansų, kad kenkėjai įgis imunitetą atbaidantiems kvapams, yra mažai. Kol kas nėra kalbos apie komercinį tokių

kviečių auginimą, bet mokslininkai mano, kad tai tik laiko klausimas. Jau yra gauti pirmieji naujojo augalo grūdai, o prieš kelias dienas pasėtas dar vienas bandyminis laukas, kuriame visą vasarą vyks stebėjimai.

2012-04-13 „Verslo žinios“ spausdino straipsnį „[Džiūvėsių ir makaronų lengvatai nepritarta](#)“.

Premjeras Andrius Kubilius sako, kad Vyriausybė nesiruošia pritarti jokioms parlamentarų siūlomoms mokesčių lengvatoms, įskaitant lengvatinį 9% pridėtinės vertės mokesčio tarifą būtiniausiems maisto produktams. Projektą dėl lengvatinio PVM tarifo nustatymo būtiniausiems maisto produktams Seime įregistravo Vytautas Gapšys, Darbo partijos frakcijos seniūnas. Jis siūlo 9% PVM tarifą taikyti duonai ir džiūvėsiams, miltams, makaronams, kruopoms, pieno produktams, aliejui, taukams, mėsos produktams, paukštienai, žuvų produktams, druskai, cukrui. Šiuo metu standartinis PVM tarifas Lietuvoje yra 21%. Ministras pirmininkas primena Seimui, kad kartu su tokiais siūlymais būtina nurodyti šaltinius, iš kurių bus kompensuojama pajamų netektis, taigi Vyriausybė iš lengvatų įvedimo iniciatorių kartu turėtų gauti patikslinto biudžeto projektą.

2012-04-13 [www.vz.lt](#) spausdino straipsnį „[„Litagra“ skolinasi 98 mln. Lt](#)“.

Žemės ūkio sektoriaus įmonių grupė „Litagra“ iš bankų SEB ir DNB gavo dvi 98,4 mln. Lt vertės paskolas apyvartinėms lėšoms ir senesnėms paskoloms refinansuoti. Pasak Aivaro Čičelio, SEB Verslo bankininkystės tarnybos direktoriaus, bankas mato geras žemės ūkio sektoriaus finansavimo perspektyvas: „Žemės ūkio sektorius yra stabilus, augantis ir itin svarbi Lietuvai ekonomikos grandis, todėl šiame sektoriuje veikiančios įmonės ar įmonių grupės gana aktyviai planuoja verslo plėtrą, naujas investicijas“. „Litagros“ veikla apima augalininkystės ir gyvulininkystės produkcijos gamybą, grūdų perdirbimą ir paslaugas žemės ūkiui. Grupės įmonės prekiauja trąšomis, augalų apsaugos priemonėmis, sėklomis, pašarais ir kitomis žemės ūkio žaliavomis, taip pat superka grūdus, teikia jų džiovinimo, valymo, krovos ir saugojimo paslaugas. Grupės įmonės veikia Baltijos šalyse, savo produkciją taip pat platina Rusijoje bei Baltarusijoje. „Verslo žinių“ portalas rašė, kad praėjusių metų pabaigoje investicijų AB „Invalda“ už 38,6 mln. Lt įsigijo 36,9% „Litagros“ akcijų. Užbaigus sandorį, „Litagros“ valdybos pirmininkas Gintaras Kateiva valdo 37%, AB „Invalda“ grupė – 36,9%, investicijų fondas Amber Trust II – 18%, „Litagros“ grupės vadovai Džiugas Grigaliūnas ir Adomas Grigaitis – atitinkamai 6,4% ir 1,7% „Litagros“ akcijų“.

2012-04-13 [www.1rytas.lt](#) spausdino straipsnį „[Rusijos narystė PPO – iššūkiai Lietuvos verslui](#)“.

Prognozuojame, kad „brent“ rūšies naftos kainos šiais metais išliks 110 – 115 JAV dolerių už barelį ribose, tad palankios naftos kainų tendencijos neleis šiai ekonomikai patirti didesnių bėdų. Verta pažymėti, jog euro zonos nuosmukis didesnio poveikio šiai rinkai nedaro. Vertinant iš fundamentalių veiksnių pusės, Rusijos ekonomika iš esmės yra priklausoma tik nuo naftos kainų. Tiesa, negalima teigti, kad pastarieji neramumai finansų rinkose neturėjo jokio poveikio. 2011 m. iš Rusijos nutekėjo 84,2 mlrd. JAV dolerių kapitalo, tai tęsiasi ir 2012 m. Pasibaigus rinkimų maratonui, Rusijoje sumažėjo politinė rizika. Tikėtina, tai šiek tiek apramins investuotojų nuogąstavimus šiais metais. Šie procesai vis dėlto daugiau nulemti globalių tendencijų – sumažėjusio investuotojų noro investuoti į rizikingas rinkas. Rusija – svarbi prekybos partnerė Palanki Rusijos ekonomikos padėtis 2012 metais – svarbi prielaida Baltijos šalims išvengti neigiamų ekonomikos tendencijų dėl sudėtingos padėties euro zonoje. Istoriskai Rusija buvo svarbi Baltijos šalių eksporto partnerė. Iki Rusijos krizės Lietuvos ir Latvijos eksportas į Rusiją sudarė daugiau kaip 20 proc. viso šalių eksporto. Rusijos krizė bei Baltijos šalių integracija į ES pakeitė prekių srautus iš Rytų į Vakarų. Kita vertus, Lietuvos eksporto dalis į Rusiją po 2004 m. augo daug sparčiau nei Latvijos ar Estijos ir 2011 metais pasiekė 17,4 proc. viso eksporto. Lietuva išlieka pirmaujanti Baltijos šalių regione pagal eksporto apimtį į šią rinką. 2010 m. duomenimis, Lietuvos dalis sudarė apie 56 proc. 2005 – 2010 m. eksporto į Rusiją prekių struktūroje reikšmingų pokyčių neįvyko. Lietuvos importo dalis iš Rusijos yra didesnė nei eksporto, nes didžiąją dalį importo sudaro energetinės ir kitos žaliavos, nuo kurių yra priklausoma šalies pramonė. Eksporto srityje galime išskirti dvi pagrindines grupes: lietuviškos kilmės produktai ir reeksportas. Pastarasis sudaro didžiąją dalį viso eksporto – net 77 proc. Analizuojant lietuviškos kilmės eksportą, galime išskirti tris pagrindines grupes: pieno produktai (22 proc. viso lietuviškos kilmės eksporto), mechaniniai įrenginiai (7.5%) ir gyvi gyvūnai (7.3 proc.). Bendroje eksporto struktūroje pagrindinių eksporto prekių grupių struktūra išlieka panaši. Didžiausia dalis tenka maisto produktams, antroje vietoje – įrenginiai ir transporto priemonės ir trečioje – pramonės dirbiniai. Estijos eksportas į Rusiją 2010 m., palyginus su Baltijos regiono šalimis, sudaro mažiausią dalį viso regiono eksporto (19 proc.), tačiau 2011m. šios šalies eksportas augo. Estija vienintelė iš Baltijos šalių dėl mažesnės šalies energetinės priklausomybės nuo importo turi teigiamą prekybos su Rusija balansą jau nuo 2008 m. Transporto prekės, cheminiai produktai ir maisto gaminiai yra pagrindiniai produktai eksportuojami iš Estijos į Rusiją, kurie užima daugiau nei 78 proc. viso eksporto į šią

šali. Estijos, kaip ir Lietuvos, didžiąją dalį eksporto sudaro transporto priemonių reeksportas. Vadovaujantis 2003 m. Estijos statistikos departamento pateiktais duomenimis, transporto ir įrengimų pramonės reeksportui teko daugiau nei 50 proc. viso šios šakos eksporto. Naujos informacijos apie reeksportą nėra pateikta, bet galime teigti, kad esminių pasikeitimų nebuvo, nes didesnių pokyčių per nagrinėjamą laikotarpį šiame sektoriuje neįvyko. Latvijos eksportas į Rusiją yra didesnis nei kaimynės Estijos, tačiau perpus mažesnis nei didžiąją dalį viso Baltijos šalių eksporto užimančios Lietuvos. 2010 m. duomenimis, Latvijos eksportas į Rusiją sudaro 25 proc. viso Baltijos šalių eksporto į šį regioną. Pagrindinis šios šalies eksporto produktas yra transportas ir įrengimai, kurie užima 26 proc. viso eksporto į Rusiją. Didžioji šio sektoriaus eksporto dalis, kaip ir kitose Baltijos šalyse, yra reeksportas. Kiti reikšmingi Latvijos eksporto sektoriai yra chemijos produktai, tabakas ir gėrimai. Latvija nagrinėjamu 2005 m. – 2010m. laikotarpiu taip pat kaip ir kaimynės išlaikė turėtas pozicijas Rusijos rinkoje ir didesnių pokyčių nepatyrė. Grafinė analizė parodė, kad Baltijos šalys išlaikė stabilią savo eksporto dalį Rusijos importe. Lietuvos konkurencinis pranašumas svarbioje Rusijos rinkoje išaugo 2005 m. ir vėlesniais metais išliko stabilus. Tokias tendencijas galėjo lemti intensyvesnis Lietuvos įmonių investavimas į Rusijos rinką. Lietuvos tiesioginės užsienio investicijos (TUI) į šią rinką 2006 m. buvo pasiekusios piką - 0,5 proc. BVP, kuris išliko iki 2009 m.. Didesnę priklausomybę tarp Baltijos šalių investicijų ir didesnės Rusijos rinkos dalies užkariavimo sunku atsekti. Taip, pavyzdžiui, Estijoje šios investicijos 2005 m. išaugo keletą kartų daugiau nei Lietuvoje, tačiau didesnio teigiamo poveikio eksporto tendencijoms tai neturėjo. Analizuojant konkrečių produktų rinkos dalis matyti, jog didžiausia pažanga kovoje už Rusijos rinką buvo pasiekta maisto produktų, žemės ūkio produkcijos tabako ir gėrimų prekių grupėje. Tai gali būti susiję ir su ES taikomomis žemės ūkio produkcijos eksporto į trečiąsias šalis subsidijomis. Šis pranašumas gali ir pasibaigti. Vadovaujantis išankstiniu Europos Komisijos pasiūlymu dėl Bendros žemės ūkio politikos, nuo 2014 m. yra numatyta panaikinti eksporto grąžinamąsias išmokas arba subsidijas žemės ūkio produkcijai išvežamai už ES ribų. Pažymėtina, kad rublio kurso svyravimai, ypačingai dramatiškais 2009 m., neturėjo didesnės įtakos bendroms Baltijos šalių eksporto į Rusiją tendencijoms. Analizė pagal prekių grupes tiek Estijos, tiek Lietuvos atveju rodo, kad maisto produktai ir galutinio vartojimo prekių grupės yra labiau priklausomos nuo nepalankių valiutos kurso svyravimų nei tarpinio vartojimo bei investicinės prekės. Stabili Baltijos šalių Rusijos importo rinkos dalis visgi rodo, kad neigiamas vartojimo prekių grupių kaitos tendencijas kompensuoja kitos prekių grupės ir didesnį poveikį eksporto į Rusiją tendencijoms turi Rusijos paklausos svyravimai, o ne kainų pokyčiai. Rusija iki šių metų birželio vidurio turėtų ratifikuoti priėmimo į PPO dokumentus ir po 30 dienų tapti pilnateise PPO nare. Lietuvos Užsienio reikalų ministerijos duomenimis, Rusijai tapus pilnaverte PPO nare, vidutinis muitų tarifas sumažės nuo 10 proc. iki 7,8 proc., žemės ūkio prekių maito vidurkis sumažės nuo 13,2 iki 10,8 proc. o pramonės prekių muitų vidurkis sumažės nuo 9,5 proc. iki 7,3 proc. Be to, sumažės ir Rusijos galimybės vienšališkai uždrausti vienos ar kitos prekių grupės eksportą. Importo draudimas ar sustabdymas gali būti nustatytas tik pagal PPO numatytas taisykles, kai prekės neatitinka įprastų tarptautinių standartų. Netarptautiniams standartams turės būti pritaikytas mokslinio pagrindimo ir rizikos įvertinimas. Mažai tikėtina, kad trumpuoju laikotarpiu tai lems reikšmingas Rusijos ekonomikos reformas.